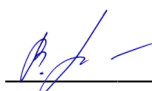

Міністерство освіти і науки України
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка

Кафедра театрального мистецтва

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

 Завідувач кафедри
Людмила ВАНЮГА
“ 29 ” серпня 2025 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Методика викладання професійних дисциплін

Рівень вищої освіти	<u>другий (магістерський)</u>
Галузь знань	<u>В Культура, мистецтво та гуманітарні науки</u> (шифр і назва галузі знань)
Спеціальність	<u>В6 Перформативні мистецтва</u> (код і найменування спеціальності)
Освітня програма	<u>акторське мистецтво</u> (найменування освітньої програми)
Мова навчання	<u>українська</u>

2025-2026 навчальний рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Методика викладання професійних дисциплін» для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти освітньої програми «Акторське мистецтво» за спеціальністю В6 Перформативні мистецтва галузі знань В Культура, мистецтво та гуманітарні науки.

Розробники: асистент кафедри театрального мистецтва Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка, доктор філософії Баранюк Василь Васильович

Робочу програму затверджено на засіданні кафедри театрального мистецтва
Протокол № 1 від «29» серпня 2025 року

Завідувач кафедри театрального мистецтва

 Людмила

1. Опис навчальної дисципліни

1	Освітня програма	Акторське мистецтво
2	Спеціальність	В6 Перформативні мистецтва
3	Галузь знань	В Культура, мистецтво та гуманітарні науки
4	Ступінь вищої освіти	Другий (магістерський)
5	Статус дисципліни	Обов'язкова
6	Мова навчання	Українська
7	Курс	1
8	Семестр	2
9	Кількість змістових модулів	2
10	Форма підсумкового контролю	Екзамен
11	ІНДЗ	–
11	Обсяг дисципліни в кредитах ECTS	4 кредити
12	Загальна кількість годин	120
13	Аудиторні заняття (год.)	50
14	Лекції (год.)	20
15	Семінарський заняття (год.)	30
16	Самостійна робота студента (год.)	70

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 42% до 58 %

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Методика викладання професійних дисциплін» є огляд історично зумовлених методів навчання мистецтва, розуміння сутності методики вивчення мистецьких дисциплін як специфічної науки, що ґрунтується на філософських, мистецтвознавчих та педагогічних засадах, з'ясування специфіки методичних засобів вивчення мистецьких дисциплін.

Основними **завданнями** вивчення дисципліни «Методика викладання професійних дисциплін» є:

- дати уявлення про шляхи розвитку художньо-естетичних здібностей,
- навчити аналізувати певні методи, обирати необхідний метод відносно конкретного мистецького завдання,
- ознайомити з науковими основами та інноваційними методами навчання.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

знати: основні філософські, педагогічні, історичні засади методики мистецьких дисциплін; поняття та терміни загальної методики; специфіку виховання актора; історію та теорію театральної педагогіки, авторських акторських шкіл.

вміти: інтерпретувати мистецький твір, визначати виконавську проблему, обирати метод вирішення конкретної художньо-виховної проблеми, застосовувати як традиційні, так і інноваційні методи навчання.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні досягти таких **результатів навчання (компетентностей):**

Загальні компетентності:

ЗК 3. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.

ЗК 4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 7. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети

ЗК 8. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

Фахові компетентності:

ФК 7. Здатність виявляти тенденції розвитку сучасного театального процесу, орієнтуватися в усій різноманітності театально-сценічної, драматургічної, театрознавчої діяльності.

ФК 8. Здатність діяти на основі етичних міркувань, поважати культурне різноманіття та дотримуватися принципів академічної доброчесності у професійній діяльності.

ФК 11. Здатність сприймати нові знання у галузі культури та мистецтва та інтегрувати їх із уже наявними, зорієнтуватися на рівні спеціаліста в певній вузькій області сценічного мистецтва, яка лежить поза межами вибраної спеціалізації.

ФК 12. Здатність здійснювати аргументований критичний аналіз вистав, готувати театально-критичні матеріали різного жанру. Уміння чітко і зрозуміло викласти свій задум.

ФК 13. Здатність аналізувати методи, за якими викладацькі методи використовують на практиці, ефективно застосовувати основні педагогічні концепції.

ФК 16. Здатність виконувати пошук джерел, які мають відношення до професійної діяльності, здатність їх критично оцінювати, базуючись на фахових знаннях. Здатність користуватися науковою літературою, архівними матеріалами. Здатність займатися самоосвітою.

Програмі результати навчання:

ПРН 2. Критично осмислювати проблеми у навчанні та/або професійній діяльності та на межі предметних галузей.

ПРН 5. Толерантне ставлення до різних думок і поглядів в умовах полікультурного середовища, дотримуватись морально-етичних аспектів професійної діяльності, академічної доброчесності.

ПРН 15. Випускники будуть достатньо обізнаними із різними педагогічними теоріями і технологіями, що дозволить їм успішно викладати фахові дисципліни в закладах освіти і критично аналізувати літературу в галузі методики навчання.

ПРН 18. Випускники будуть орієнтуватися у різних напрямках театральної-сценічної, драматургічної, режисерської діяльності.

ПРН 19. Випускники зможуть займатися науковою та викладацькою роботою, використовуючи методології та фундаментальні знання сучасних інформаційних технологій.

ПРН 23. Випускники зможуть здійснювати аргументований критичний аналіз вистав та фільмів, готувати театральні-критичні матеріали різного жанру.

ПРН 24. Випускники зможуть вести лекційну та просвітницьку роботу в галузі театрального мистецтва.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Модуль 1. Наукові та методологічні засади викладання мистецьких дисциплін

Тема 1. Методи мистецького навчання

Поняття методу та методики. Класифікація методів мистецького навчання за Г.М.Падалкою. Види та зміст методів навчання мистецтва за джерелами передачі та характером сприйняття художньої інформації, за характером мистецької діяльності, за розвитком особистісних художніх властивостей учнів.

Тема 2. Принципи мистецького навчання

Поняття принципу. Найголовніші принципи мистецького навчання. Зміст виокремлених принципів: цілісності, культуровідповідності, естетичної спрямованості, індивідуалізації, рефлексії.

Тема 3. Педагогічні умови навчання мистецтва.

Поняття педагогічних умов мистецького навчання. Зміст першочергових умов мистецького навчання: позитивної атмосфери навчання, діалогових засад взаємодії, пріоритету практичної діяльності.

Тема 4. Мета, завдання та форми мистецького навчання

Традиційна мета мистецького навчання та нові підходи до її визначення. Цільова переорієнтація навчання мистецтву. Роль культури і мистецтва у формуванні оновлених завдань мистецької освіти. Роль ціннісних орієнтацій і творчого потенціалу особистості. Три групи завдань, що конкретизують мету мистецького навчання. Основна форма навчання. Порівняння уроку та заняття. Види уроків. Лекції та семінари. Специфіка уроку мистецтва. Різновиди мистецьких уроків. Структура уроку мистецтва. Вимоги до сучасного уроку мистецтва: організаційні, педагогічні, психологічні, валеологічні.

Модуль 2. Театральні методики виховання акторів.

Тема 5. Генезис та розвиток методики виховання актора

Передісторія формування методики виховання акторів у філософській літературі та європейській думці про театр. Початкові методи виховання акторської майстерності. Роль церкви у становленні методики акторської гри у Середньовіччя. Значення епохи Відродження та Просвітництва для становлення методик акторського виховання. Формування мистецтва режисури та створення методики виховання актора як її завдання.

Тема 6. Театральна педагогіка видатних режисерів Західної Європи та США

Естетичні засади театру Е.Г. Крега. Акторська школа А. Арто. Виховання однодумців Є. Гратовського. Техніка І. Чаббак.

Тема 7. Методики виховання акторів українських режисерів.

Метод акторської техніки у підготовці актора. Л. Курбас та його робота з актором. П. Саксаганський та його актори.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин			
	денна форма			
	усього	у тому числі		
		л	п	с. р.
1	2	3	4	5
Модуль 1				
Змістовий модуль 1. Наукові та методологічні засади викладання мистецьких дисциплін				
Тема 1. Методи мистецького навчання	14	2	2	10
Тема 2. Принципи мистецького навчання	14	2	2	10
Тема 3. Педагогічні умови навчання мистецтва.	14	2	2	10
Тема 4. Мета, завдання та форми мистецького навчання	14	2	2	10
Разом за змістовим модулем 1	56	8	8	40
Змістовий модуль 2. Театральні методики виховання акторів.				
Тема 5. Генезис та розвиток методики виховання актора	14	2	4	6
Тема 6. Театральна педагогіка видатних режисерів	14	6	10	12

Західної Європи та США				
Тема 7. Методики виховання акторів українських режисерів	24	4	8	12
Разом за змістовим модулем 2	48	6	22	20
Усього годин	120	20	30	70

5. Теми лекційних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Види та зміст методів навчання мистецтва	2
2	Найголовніші принципи мистецького навчання	2
3	Різновиди мистецьких уроків та їх специфіка	6
4	Історія формування методики виховання акторів	2
5	Формування мистецтва режисури та створення методики виховання актора як її завдання	2
6	Театральні школи Західної Європи та США	2
8	Лесь Курбас та його робота з актором.	4
	Разом	20

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Методологічний інструментарій викладача театральних дисциплін: архітектоніка навчального процесу, принципи та умови мистецької освіти	4
2	Генезис та еволюція методологій акторського виховання: від класичних систем до сучасних психофізичних практик	2
3	Педагогічні методи Лі Стразберга, Стелли Адлер, Сенфорда Мейснера	6
4	Педагогічні методи Жака Ле Кока, Єжи Гротовського, Лєся Курбаса	6
5	Просторово-ритмічна взаємодія та сценічний поєдинок	6
6	Імпровізаційна методологія та соматична експресія: від ігрової стихії до концепту «нейтральної маски»	4
7	Проведення відкритого заняття	2
8	Разом	30

7. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Класифікація методів мистецького навчання за Г.М.Падалкою.	4
2	Види та зміст методів навчання мистецтва за джерелами передачі та характером сприйняття художньої інформації.	6
3	Найголовніші принципи мистецького навчання.	4
4	Зміст виокремлених принципів: цілісності, культуровідповідності, естетичної спрямованості, індивідуалізації, рефлексії.	6
5	Поняття педагогічних умов мистецького навчання.	4
6	Атмосфера навчання.	2
7	Взаємодія викладач-студент.	2
8	Практична діяльність.	2
9	Роль культури і мистецтво у формуванні оновлених завдань мистецької освіти.	2
10	Роль ціннісних орієнтацій і творчого потенціалу особистості.	2
11	Порівняння уроку та заняття. Види занять.	4
12	Різновиди мистецьких уроків.	2
13	Початкові методи виховання акторської майстерності.	2
14	Формування мистецтва режисури та створення методики виховання актора як її завдання.	4
15	Естетичні засади театру Е.Г. Крега	2
16	Акторська школа С. Мейснера	4
17	Виховання однодумців Є. Гротовського.	2
18	Методи акторської техніки.	2
19	Лесь Курбас та його робота з актором.	2
20	П. Саксаганський та його актори.	2
21	Разом	70

8. Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

- поточний контроль здійснюється у формі оцінювання результатів навчальної діяльності студентів на практичних заняттях та виконання ними завдань самостійної роботи;
- модульний контроль застосовується після вивчення логічно завершеної частини навчальної дисципліни, оцінка модульного контролю складається з балів, накопичених упродовж вивчення змістового модуля;
- підсумковий контроль проводиться у формі екзамену.

9. Критерії та порядок оцінювання результатів навчання

За роботу на занятті студент може отримати максимум 5 балів.

5 балів: студент проявляє повні та міцні знання матеріалу в повному обсязі, вміє вільно виконувати завдання, передбачені навчальною програмою, виявляє креативність у розумінні і творчому використанні набутих знань та умінь.

4 бали: виставляється за вияв студентом повних, систематичних знань з дисципліни, успішне виконання завдань, здатність до самостійного поповнення та оновлення знань. Але студент допускає несуттєві помилки при викладі матеріалу.

3 бали: виставляються за вияв знання основного матеріалу в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої фахової діяльності, поверхневу обізнаність проблемних питань дисципліни, передбаченою програмою; студент допускає суттєві помилки при викладі матеріалу, але спроможний усунути їх із допомогою викладача.

2 бали: виставляються за виклад студентом матеріалу, що складає менше 50% необхідного обсягу; незнання основної політологічної термінології, невміння логічно висловлюватися.

1 бал: виставляється за часткову правильну відповідь, яка містить грубі помилки, відзначається порушенням логіки викладу, неаргументованим висвітленням проблем, помилки у використанні політологічної термінології.

0 балів: відповідь неправильна, студент не володіє знаннями з семінарського заняття, відсутність відповіді взагалі.

За практичне проведення заняття можна максимум 25 балів.

25 балів : Студент продемонстрував сформовану викладацьку компетентність. Заняття проведене інноваційно, мета досягнута повністю, аудиторія максимально залучена, самоаналіз проведено на високому науково-педагогічному рівні.

20 балів : Викладацька діяльність студента впевнена та методично грамотна. Заняття досягло мети, але наявні незначні зауваження (наприклад, незначні відхилення від хронометражу або поодинокі паузи в контакті з групою).

15 балів : Базові вимоги до проведення заняття виконані. Студент володіє матеріалом, проте заняття має переважно формальний характер (мало інтерактиву, переважають монологічні форми), є зауваження до методичного структурування.

10 балів : Проведення заняття виявило суттєві прогалини в педагогічній підготовці студента. Порушено структуру, присутні методичні помилки, слабкий контроль за дисципліною та увагою здобувачів.

0 балів : Заняття проведене на незадовільному методичному рівні. Студент плутається в матеріалі, не контролює аудиторію, структура заняття відсутня. Самоаналіз формальний або відсутній.

Теми	Тема 1		Тема 2	Тема 3			Тема 4			Тема 5			Тема 6				Тема 7	Практичне проведення заняття
Кількість практичних занять	2		1	3			3			3			4				1	
Кількість балів	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	25	

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90 – 100	A	зараховано
85 – 89	B	зараховано
75 – 84	C	зараховано
64 – 74	D	зараховано
60 – 63	E	зараховано
35 – 59	FX	не зараховано з можливістю повторного складання
0 – 34	F	не зараховано з обов'язковим повторним проходженням практики

10. Рекомендована література

Основна:

1. Лозов'юк, А.Г. Мистецтво як вид людської діяльності у системі культури: методичні рекомендації до вивчення проблемної теми з курсу "Українська та зарубіжна культура" (для студ. усіх спец. ЗДУ) / А.Г. Лозов'юк – Запоріжжя: ЗДУ, 2004. – 28 с.

2. Марцева Л.А. Педагогіка і психологія вищої школи: навч. посіб.

Житомир: ДУ «Житомирська політехніка», 2022. 150 с. URL: <https://eztuir.ztu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/8091/%D0%9C%D0%B0%D1%80%D1%86%D0%B5%D0%B2%D0%B0.pdf?sequence=3&isAllowed=y>

3. Мельник Ю. Б. Педагогіка вищої школи: в схемах і таблицях: навч.-метод. посіб. Харків: ХОГОКЗ, 2016. 64 с. URL: https://www.researchgate.net/publication/348551308_Pedagogika_visoi_skoli_silabus_i_metodicnij_material.

4. Падалка, Г.М. Педагогіка мистецтва (Теорія і методика викладання мистецьких дисциплін) : навч. посіб. реком. МОНУ. – 272 с.

5. Єгорова О.В. Особливості читання лекцій онлайн “Освітня аналітика України” 2021 № 2 (13) с. 70-81.

6. Короленко Є. О., Швець І. Г. Ораторське мистецтво та його роль в івент-сфері. Культура і сучасність : альманах. 2020. № 2. С. 186-189.

7. Професійно-педагогічна компетентність науково-педагогічного працівника: Навчальний посібник / А.А. Марушкевич та ін. К.: ВПЦ «Київський університет», 2018. 202 с.

8. Щербакова, О. "Аналітичний огляд новітніх франкомовних видань із риторики, ораторського мистецтва і культури мовленнєвої комунікації представників університетської й академічної еліти Франції, Бельгії та Південної Африки." Вища освіта України 1 (2016): 74-82.

9. Стинська, В., Карпенко, О. Тренінгові технології у практиці підготовки майбутніх викладачів закладу вищої освіти. Збірник наукових праць Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка Людинознавчі студії. Серія «Педагогіка», (2021) 12 (44), 172–177, <https://doi.org/10.24919/2413-2039.12/44.27>.

Додаткова:

1. Волинець Л. Мистецька складова освіти в ліцеях Франції / Л. Волинець // Мистецтво та освіта. – 2006. – № 1. – С.20-25.

2. Гайдамака О. Інтегративна мистецька освіта - крок у майбутнє / О. Гайдамака // Мистецтво та освіта. – 2006. – № 4. – С. 2-4.

3. Методичні рекомендації щодо вивчення дисциплін художньо-естетичного циклу / М. Демчишин, О. Корнілова, Л. Масол [та ін.] // Мистецтво та освіта. – 2005. – № 2. – С.4-8.

4. Масол Л. Впровадження нових програм з мистецтва і художньої культури / Л. Масол // Мистецтво та освіта. – 2001. – №3. – С.27-30.

5. Масол Л. Діагностика і оцінювання художньо-освітніх результатів учнів старшої школи / Л. Масол // Мистецтво та освіта. – 2006. – № 3. – С. 8-13.

6. Масол Л. Концепція загальної мистецької освіти / Л. Масол // Мистецтво та освіта. – 2004. – №1. – С.2-5.

7. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів "Мистецтво" (5-8 класи) / Л. М. Масол, О. А. Комаровська, О. І. Оніщенко [та ін.] // Мистецтво та освіта. – 2005. – № 2. – С.14-16.

Інформаційні ресурси:

1. Отич О. Педагогіка мистецтва і мистецтво педагогічної дії / О.Отич // Рідна школа – 2011. - №7. – С. 80. – Режим доступу: [http //nbuv.gov.ua/UJRN/rsh_2011_7_20](http://nbuv.gov.ua/UJRN/rsh_2011_7_20)

2. Падалка Г.М. Педагогіка мистецтва як напрям наукового пізнання / Г. Падалка – Режим доступу: [http:// enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/223](http://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/223)

3. Падалка Г. Теорія і методика мистецької освіти: інноваційна проблематика – Режим доступу: http://www.zbirnik.mixmd.edu.ua/2010_5_ua/7.pdf

4. Щолокова О.П. Модернізація фахової мистецької освіти у контексті сучасних гуманістичних ідей / О. Щолокова – Режим доступу: <http://www.novapdf.com>